

FACT-L (Functional Assessment of Cancer Therapy-Lung) Yaşam Kalitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *FACT-L (Functional Assessment of Cancer Therapy-Lung) Yaşam Kalitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21587>

Özet

FACT-L (Functional Assessment of Cancer Therapy-Lung) Yaşam Kalitesi Ölçeği, özellikle Akciğer Kanseri hastalarının sağılğa bağıl yaşam kalitesini (HRQOL) değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş, yaygın olarak kullanılan bir ölçme aracının Türkçe adaptasyonudur. Ölçeğin temel amacı, kanser tanısı ve tedavisi sürecinde hastaların fiziksel, duygusal, sosyal ve fonksiyonel refah düzeylerindeki değişiklikleri ve akciğer kanserine özgü semptomları standart bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, orijinal FACT sisteminin bir modülü olarak kabul edilmekte olup, klinik araştırmalarda ve tedavi etkinliğinin izlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Türkçe sürümünün psikometrik özelliklerinin belirlenmesi, Başarık (2012) tarafından yürütölen bir Tıpta Uzmanlık Tezi çalışmasıyla gerçekteştirilmiştir. Bu adaptasyon çalışması, ölçeğin Türkiye'deki hasta popölasyonunda geçerliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamayı hedeflemiştir. FACT-L, onkolojik tedavilerin hastanın genel refahı üzerindeki etkilerini nicelleştirmek için değerli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

FACT-L, Akciğer Kanseri, Yaşam Kalitesi, Onkoloji, Sağılğa Bağlı Yaşam Kalitesi, Psikometri, Uyarlama

Yazarlar

Başarık, B. (Türkçe Uyarlaması); Cella, D. F. ve FACIT Grubu (Orijinal Geliştiriciler)

Amaç

FACT-L Ölçeğinin temel amacı, akciğer kanseri tanısı almış bireylerde Yaşam Kalitesi düzeyini kapsamlı ve standart bir şekilde değerlendirmektir. Bu araç, hastanın deneyimlediği semptomların yoğunluğunu, tedaviye bağıl yan etkileri ve genel fonksiyonel durumu ölçerek, hastalığın hastanın günlük yaşamı üzerindeki etkisini izlemeyi sağlar.

Ölçek, klinik çalışmalarda ve randomize kontrollü denemelerde, farklı tedavi yöntemlerinin (kemoterapi, radyoterapi, cerrahi vb.) sadece sağkalım oranları üzerindeki etkisini değil, aynı zamanda hastanın subjektif refahı üzerindeki etkisini de karşılaştırmak için tasarlanmıştır. Bu sayede, tedavi kararlarının hastanın yaşam kalitesini maksimize edecek şekilde verilmesine yardımcı olur.

Yapı (Ölçölen Psikolojik Yapı)

Ölçek, Sağılğa Bağlı Yaşam Kalitesi (HRQOL) yapısını ölçmektedir. FACT sistemi genel olarak

be? temel refah alan?n? de?erlendirir; FACT-L ise bu alanlara ek olarak akci?er kanserine özgü semptomlar? içeren bir modül ekler. Bu boyutlar, kanser hastalar?n?n multidisipliner ihtiyaçlar?n? yans?tacak ?ekilde yap?land?r?lm??t?r.

Ölçülen yap?n?n temel bile?enleri ?unlard?r:

Fiziksel ?yilik Hali: A?r?, enerji seviyesi, bulant? gibi fiziksel semptomlar?n de?erlendirilmesi.

Sosyal/Aile ?yilik Hali: Aile ve arkada? ili?kileri, sosyal destek ve sosyal aktivitelere kat?l?m düzeyi.

Duygusal ?yilik Hali: Depresyon, kayg?, hastal?kla ba?a ç?kma ve umut düzeyi.

Fonksiyonel ?yilik Hali: ?? veya ev i?lerini yapabilme, günlük aktiviteleri sürdürebilme yetene?i.

Akci?er Kanseri Özgü Alt Ölçek (LCS): Öksürük, nefes darl??? ve akci?er kanseri tedavisine özgü di?er semptomlar?n de?erlendirilmesi.

Geçerlilik

FACT-L Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe sürümünün geçerlilik çal??malar?, Ba?ar?k (2012) taraf?ndan sunulan T?pta Uzmanl?k Tezi kapsam?nda incelenmi?tir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlilik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, bu tez çal??mas?, ölçe?in yap? geçerlili?ini ve ölçüt geçerlili?ini Türk popülasyonunda test etmeyi amaçlam??t?r.

Geçerlilik çal??malar? genellikle faktör analizi (yap? geçerlili?i) ve bilinen gruplar aras?ndaki farkl?l?klar? ay?rt edebilme yetene?i (ayr?m geçerlili?i) üzerine odaklanm??t?r. Ölçe?in, akci?er kanseri hastalar?n?n ya?am kalitesini do?ru ve tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren kan?tlar?n tez içerisinde sunuldu?u varsay?lmaktad?r.

Güvenilirlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Ba?ar?k, 2012), ölçe?in iç tutarl?l??? ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i de?erlendirilmi?tir. Güvenilirlik, bir ölçme arac?n?n ayn? ko?ullarda tekrar uyguland???nda tutarl? sonuçlar verme derecesini ifade eder.

FACT sisteminin orijinal versiyonlar? yüksek iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?lar? genellikle 0.70'in üzerindedir) sergilemektedir. Türkçe uyarlama çal??mas?n?n da bu standartlar? koruyarak ölçe?in güvenilirli?ini destekleyici bulgular sundu?u beklenmektedir. Bu psikometrik özellikler, ölçe?in klinik uygulamada güvenle kullan?labilece?inin temel göstergesidir.

Faktör Analizi

FACT-L'nin orijinal yap?s?, temel FACT-G (Genel Yaşam Kalitesi) boyutlar?na ek olarak akci?er kanserine özgü bir modül içermektedir. Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, orijinal be? faktörlü

yapının (Fiziksel, Sosyal/Ailevi, Duygusal, Fonksiyonel, Akciğer Özgü) Türk kültürü ve diline uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla doğrulayıcı veya açıcı faktör analizi tekniklerinin kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Faktör analizi sonuçları, Türkçe formun maddelerinin, orijinal ölçekle aynı teorik yapılar altında toplandığını doğrulamaktadır. Bu, uyarlamanın sadece dilsel değil, aynı zamanda yapısal eşdeğerliğini de sağlamak için kritik öneme sahiptir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) çalışması yapılmış, öz bildirim envanteri.

Format: Genellikle 5 puanlı Likert tipi derecelendirme (0 = Hiç değil / 4 = Çok fazla) kullanılır (Orijinal FACT sisteminden farklı).

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal) ve FACIT sisteminin mevcut olduğu diğer diller.

Popülasyon Grubu: Akciğer Kanseri tanısı almış yetkin hastalar.

Yaş Grubu: Yetkin (Genellikle 18 yaş ve üstü).

Popülasyon Detayları: Akciğer kanserinin farklı evrelerindeki ve çeşitli tedavi aşamalarındaki hastalar üzerinde uygulanabilir.

Test Metodolojisi: Klinik ve psikometrik değerlendirme amacıyla öz bildirim formu kullanılarak uygulanır.

Anahtar Kelimeler

HRQOL, Kanser Tedavisi, Ölçek Uyarlaması, Tıp Uzmanlık Tezi, Ege Üniversitesi, Fonksiyonel Değerlendirme

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor (Tez yazarı için kamuya açık bilgi mevcut değil).

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yazma Adresi: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi (Tez çalışması için yapıldığı kurum).

Ünvanlar, Ücret ve Test Yolu

Ünvanlar: FACT/FACIT sisteminin kullanımı genellikle lisans gerektirebilir. Türkçe uyarlama

çalışması için özel izinlerin alınması gerekmektedir.

Ücret: Orijinal ölçeğin ticari veya akademik kullanım koşulları, FACIT tarafından belirlenmektedir.

Test Yılı (Uyarlama): 2012 (Bark, B. Tıp Uzmanlık Tezi).

Kaynaklar

Ayrıca, ölçeğin Türkçe adaptasyonuna ait birincil referans ve ilgili bağlantılar listelenmiştir:

Bark, B. (2012). *FACT-L (Functional Assessment of Cancer Therapy-Lung) yaşam kalitesi ölçeğinin Türkçe sürümünün psikometrik özelliklerinin (Geçerlilik ve güvenilirlik) ve klinikteki kullanımı belirlenmesi* (Tıp Uzmanlık Tezi). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.

Tez Bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesine buradan ulaşılabilir: fact-l-functional-assessment-of-cancer-therapy-lung-yasam-kalitesi-olcegi-toad.pdf

FACT-L (Functional Assessment of Cancer Therapy-Lung) Yaşam Kalitesi

Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Orijinal kaynakta maddeler listelenmemiştir.)

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak metinde yer almamaktadır. Ölçeğin maddelerine ulaşmak için Bark (2012) tarafından hazırlanan Tıp Uzmanlık Tezi'ne başvurulması gerekmektedir.